

Slavenski dom

Str. 32

V Ljubljani, 8. februarja 1936

Str. 1.

Uažna izjava ministra g. Letice v finančnem odboru

Znižanje zemljiškega davka

Proračun za 1936-1937 bo sprejet

Belgrad, 8. febr. Na zadnji seji finančnega odbora so proti pričakovanju razmeroma zelo naglo končali načelno razpravo o predlogu proračuna za bodoče finančno leto v naši državi. Proračun predvideva v glavnem iste izdatke in iste dohodke, kakor lansko leto, le da so postavke za posamezne resore nekoliko znižane. Na seji finančnega odbora je govorilo več članov odbora, bodisi da so predlog proračuna odobraval, ali ga zamaševali. Brž ko je bila lista govornikov izčrpana, je finančni odbor prešel na glasovanje o tem, ali se proračun v načelu sprejme. Za predlog je glasovalo 15 članov finančnega odbora, proti predlogu pa 16.

Ker ima končno odločitev o sprejemu proračuna plenum Narodne skupščine, v katerem ima sedanja vlada zagotovljeno kompaktno večino, potem z ozirom na to nima večerajšnje glasovanje v finančnem odboru nobenega posebnega pomena, kvečjemu v toliko, v kolikor kaže, da je vsakršno uspešno delo s sedanjo skupščino

in z ljudmi, ki jo predstavljajo, popolnoma nemogoče, ker imajo vsi ti ljudje namen, da delo vlade, naj bo še tako nujno, važno in koristno, z vsemi sredstvi sabotirajo.

Novi proračun tudi predvideva znatno znižanje zemljiškega davka, s čimer bo vlada naredila veliko uslugo zlasti malim in srednjim posestnikom, ki jih v današnji krizi vse huje tlačijo dolgi in pa slabe razmere na trgu kmetijskih pridelkov. Za velika posestva to znižanje ne pride toliko v poštev, čeprav jim bo tudi dobrodošlo, saj so velika posestva še vedno lahko s pomočjo racionalizacije vsaj nekako uspevala. Mala posestva pa niso imela prvih ne sredstev za racionalizacijo, drugič pa se jim to ne splača.

Znižanje ne bo samo za l. 1936

Belgrad, 8. febr. Na večerajšnji seji finančnega odbora je poslanec nemške narodne manjšine dr. Štefan Kraft naslovil na finančnega ministra vprašanje, ali bo znižanje zemljiškega davka ve-

ljalo samo za l. 1936, kakor je bilo to predvideno po finančnem zakonu o dvanajstih, ali bo vlada to znižanje raztegnila tudi na prihodnja leta, to je vse do tedaj, dokler se gospodarski položaj našega kmetijstva in kmečkega stanu vsaj malo ne izboljša. Finančni minister dr. Letica je na to vprašanje odgovoril sledeče:

Znižanje zemljiškega davka je izraz posebne skrbi in prizadevanja kraljevske vlade, da našega kmeta gospodarsko ojači in da ga v pogledu davkov čim bolj razbremeni. G. narodnemu poslancu lahko zagotovim, da vsa ta skrb kraljevske vlade za naše kmete ne more biti omejena samo na eno leto, temveč da bo ostala trajna.

Po tej izjavi finančnega ministra je bila seja zaključena, spada pa med najpomembnejše dogodke zadnjega pol leta, saj je vlada zdaj prvič dokazala s konkretnim dejanjem, da misli s svojimi gospodarskimi in socialnimi reformami docela resno.

Abesinija

Dedasmac Balca, novi poveljnik na abesinski fronti.

London, 8. febr. AA. Reuter poroča z abesinske fronte: Na severni fronti ni bilo nobenih vojnih dogodkov. Vendar pa se vsak čas pričakuje nova ofenziva abesinskih čet.

Na južni fronti bodo čete generala Grazianija, ki se zmeraj napredujejo vzdolž reke Gestro, najbrž ustavljene od deževja, ki pada v vsej pokrajini. Abesinci so v teh zadnjih operacijah izgubili okoli 2000 ljudi. Tako vsaj zagotavljajo poročila iz Somalije.

Iz Addis Abebe poročajo, da se abesinski vojaki v pokrajini Dolo stalno skrivajo po pečinah, iz katerih vrše napade na italijanske oddelke.

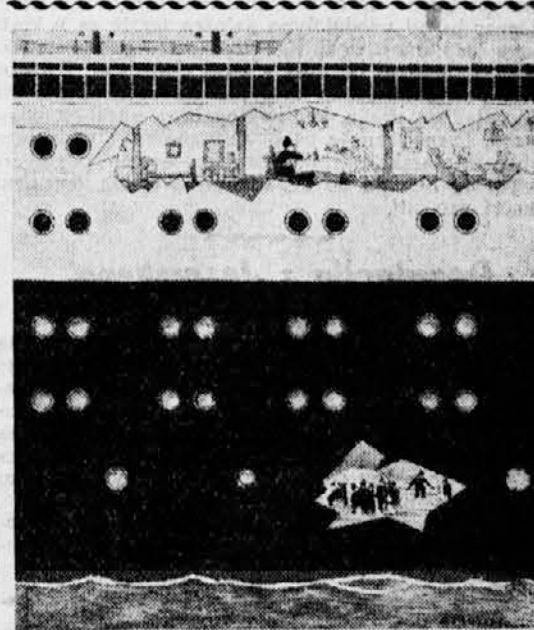
Dejstvo, da so italijanska letala letela nad progom Djibuti-Addis Abebe, se tolmači tako, da je general Graziani dobil znatna ojačenja v motoriziranih oddelkih, ki jih sedaj pošilja v smeri proge in da posebno želi zavzeti mesto Harar.

Reuter poroča iz Addis Abebe, da so italijanska letala vršila dolge izvidne polete v pokrajini Gojam in Borane. Neko letalo je bilo poslano, da bi preneslo nazaj irskega zdravnika Broffila, ki mora biti operiran. Neki nevtralni opazovalec, ki uživa glas objektivnega človeka, se je nedavno vrnil s fronte, in sicer naravnost iz Desija. Ta je dopisniku Reuterja razložil položaj v pokrajini Tembijen. Ta mu je potrdil, da se padec Makale pričakuje za vsak trenutek, takoj nato pa bo padla tudi Adua. Po hudih bojih so abesinske čete zavzele položaje, ki popolnoma dominirajo nad sektorjem okoli Makale. Tamkajšnje abesinske čete vrše vsako noč napade, in sicer nenadne, na Italijane, ki se čisto niti ne spuščajo v borbo. Podnevi ne vrše abesinske čete nobenega kretanja ter se na ta način skrivajo pred italijanskimi letali. Takoj ko pade noč, pridejo iz svojih skrivališč in napadajo na četniški način. Ta osebnost tudi trdi, da se je položaj abesinskih čet na severu zelo zboljšal in da so Italijani zelo oslabiljeni, ker so morali del svojih čet poslati za ojačenje generala Grazianija.

Sredozemski sporazum

London, 7. februarja. AA. Reuter poroča: Izvi se, da je francoski zunanji minister Flandin ob priliki svojega zadnjega bivanja v Londonu iznesel misel o sredozemskem sporazumu, ki bi bil podoben lokalnemu sporazumu. Te svoje misli je Flandin sporočil predvsem zunanjemu ministru Edenu. Reuter dalje doznava, da Eden ni povoljno sprejel te ideje, ker je izjavil, da Anglija ne more sklepati pakta z državno, ki je bila enkrat že proglašena za napadalca. Eden je tudi izjavil Flandinu, da se ideja o sredozemskem paktu ne bo mogla uveljaviti tudi tedaj, ko bo že končan spor med Italijo in Abesinijo. Tudi Italija je po Reuterjevih vesteh ta predlog sprejela zelo hladno.

Pariz, 8. febr. AA. Havas poroča: Nj. k. Vis. knez namestnik Pavle je predal ministrskemu predsedniku Sarrautu veliki križ reda belega orla.

Enakost.

(Ko je sovjetski poslanik moral zapustiti Urugvaj, je zase najel cel oddelek luksuznih kabin, osebje poslanstva pa se je moralo voziti v 3. razredu.)

»Mi boljševidi smo sicer med sabo vsi enaki, toda nismo mi krivi, če so na parobrodih kabine dveh vrst«.

Izpovedi Dospisila

Marsejski proces

V tretjem dnevu procesa, ki se je začel z zasliševanjem tretjega glavnega obtoženca Zvonimira Dospisila, ni prišlo v proces nobenih novih momentov. Bolj zanimivo je bilo zasliševanje priča.

Prvi je bil zaslišan Dospisil, ki je hotel pred pričetkom rednega izpraševanja dati neko svojo izjavo na zapisnik. Ker mu je pa predsednik sodišča to odklonil, je Zvonimir Dospisil protestiral proti temu, nakar se je po ponovni odklonitvi s strani predsednika vnel med njim in celokupno obrambo hud prepir. Končal se je ta prepir s tem, da je predsednik sodišča odklonil nadaljno debato o tem vprašanju in končno odločil odkloniti Dospisilovo izjavo. Zaradi tega je Dospisil odklonil vsak odgovor na predsednikova vprašanja. Šele obramba ga je pregovorila, da je odgovarjal. Dospisil je sodišču nato razlagal, kako je prišel do vstopa v teroristično organizacijo. Govoril je o ceremonijah, ki jih je moral opraviti ob vstopu v laborišče, pripovedoval o prisegi, ki jo je položil na nož in na revolver in se z njo obvezal, da bo poslušal brez oklevanja vse naredbe svojega poglavarja in skrbno varoval vse tajnosti. Za uniforme Dospisil ni vedel, pač pa je povedal, da so nosili samo čepice pod znakom »U«.

Dospisil govori

Ščasoma se je Dospisilu razvezal jezik in je obirno razlagal svoja doživetja na poti iz Madžarske skozi Nemčijo, kjer se je v Münchnu sestal z Rajčcem. Priznal je, da mu je bilo naro-

čeno, da se stavi brezpogojno na razpolago Kvalterniku, da pa pri vsem tem ni ničesar vedel o cilju svojega potovanja. Iz Münchna je odpotoval v Versailles, to pa le zaradi tega, ker ni vedel, kaj bi počel v Parizu. Odločno zanika Dospisil svojo udeležbo pri atentatu. On zatrjuje, da se mu je cilj potovanja razjasnil šele v trenutku, ko je on že zvedel po nekem človeku, da je bil kralj Aleksander v Marseillesu ubit. Pristavil pa je, da on ni imel namena seči z orožjem po kraljevem življenju ter je imel namen še prej odpotovati iz Pariza, preden bi se mu jasno povedalo, zakaj je bil poslan v Francijo.

Predsednik sodišča se je nato obrnil do porotnikov in jim razlagal pomanjkljivosti, ki jih je pustil v svojem zagovoru Dospisil. Predsednik je ugotavljal zveze med atentatorji Kvalternikom, Pavelcem in Perčevićem, navajal njih vloge v teroristični organizaciji, ki je razpredala svoje niti širom Evrope in v Južno Ameriko. Naglasil je, da izpovedi obtožencev ne potrjujejo njihovega zatrtila, da so se včlanili v ustaško organizacijo zgolj iz idealizma, ker denar, ki so ga prejemali, dokazuje vprav nasprotno. Dejstva dokazujejo, da so bili nagibi ustave vse drugačni kakor pa idealni in kakor jih hoče naslikati celokupna obramba obtožencev.

Četrti dan

Na četrti dan razprave dne 7. februarja dopoldne je sodišče pričelo zasliševati priče. Med

prvimi je bil zaslišan general Georges, ki ga je bil francoski minister vojske maršal Petain določil za spremstvo pokojnemu kralju Aleksandru za vse potovanje po Franciji. General Georges popisuje sprejem kralja Aleksandra v marsejsko pristanišče, popisuje priprave za sprejem, življenje v Marseillesu ob tistem času in popisuje na dolgo avtomobil, ki ga je bila vlada dala na razpolago kralju Aleksandru. Nato je popisal atentat in navedel med drugim naslednje:

Ogromna množica ljudi, ki se je bila za to slovesno priložnost zbrala v Marseillesu, da pozdravi kralja zavezniške jugoslovanske države in junake sobojevnika v svetovni vojni. Pokojni kralj je bil izrednega sprejema močno vesel ter v najboljšem razpoloženju z Barthoujem in generalom Georgesom sedel v avtomobil. Tako so se pripekljali do ulice Canabiere. General Georges je bil v trenutku atentata obrnjen z glavo na levo. V tem trenutku so že padli strelji in videl sem, kako je kralj omahnil v desno stran avtomobila. Barthou pa je padel na levo in se zvijal ob bolečin. Na stopnici avtomobila pa sem videl človeka, ki je imel proti nam stegnjeno roko ter neprenehoma streljal iz avtomatičnega revolverja. Ko sem ga poskušal odriniti, je obrnil revolver proti meni in streljal name. Kakor je znano, je pri tej priliki general George dobil več strelcev v želodec in prsna in kmalu padel v nezavest, kralj Aleksander pa je nekaj trenutkov potem, ko so ga prepeljali na prefekturo, izdihnil.

zanje nujno potrebno, da dobe novo zvezo s pokrajini, ki meje neposredno na morje. V zvezi s tem posojilom v Londonu zlasti povdajajo dejstvo, da so angleški krogi zadnje čase zbrali 27.000 funtov šterlingov za angleški Rdeči križ in njegovo ekspedicijsko v Abesinijo. To ogromno vsoto je bilo moči zbrati le na ta način, da so Angliji z vsemi sredstvi predložili svoji javnosti divjanje italijanskih vojnih sil v Abesiniji in predstavili etiopsko prebivalstvo kot žrtev evropskih strupenih plinov.

Anglija ruši frank

Pariz, 8. febr. Zadnji razgovori med Flandinom in lordom Edenom so se sukali tudi okrog novega posojila, ki naj bi ga Anglija dala Franciji. Sprva so angleški finančni krogi imeli dosti pomislekov proti takemu posojilu, ker ne zaupajo v trajnost sedanjega političnega položaja v Franciji. Pozneje pa se je v vseh vprašanjih glede posojila dosegel sporazum, tako da je treba sedaj urediti samo še nekatere tehnične podrobnosti, preden obe vladi skleneta posojilo. Včeraj pa je zbudila pozornost angleška zahteva, da morajo Francozi znižati vrednost franka, to je, da ga morajo dokončno stabilizirati na nižji pariteti, kakor pa je bil stabiliziran dosedaj. Ta zahteva je vzbudila v Parizu silno veliko ogorčenje tudi zaradi tega, ker zahtevajo An-

gleži za novo posojilo 5% obresti, poleg tega pa še 2½% provizije bankam, ki bodo pri posojilu angažirane. Francoski krogi užaljeno zatrjujejo, da je Francija leta 1931 dala Angliji posojilo 40 milijonov funtov šterlingov, a ni pri tem stavila niti najmanjših ne finančnih, kaj šele političnih pogojev. Angliji so svojo zahtevo po znižanju franka stavili v zvezi z občutnim padcem funta v zadnjih letih, ker hočejo tudi na evropskem denarnem trgu za vsako ceno ohraniti ravnovesje. To ravnovesje pa je rušila prav Francija, ki je znala zadnje čase kljub vsem borznom pretresom obdržati frank na stari višini in ga zavarovati tako, da niso na njegovo pariteto mogli vplivati nikaki finančni pretresi in izmene vlad.

Japonci se pripravljajo na vojno z USA

Washington, 8. febr. Neki narodni poslanec na amerikanskem kongresu je pri včerajšnji seji prinesel na dan podatke o gibanju japonskega brodogradnja v amerikanskih vodah. Ti podatki, ki odkrivajo naravnost gorostasne stvari o tem vprašanju, so vzbudili silovito pozornost po vsej Ameriki. Tako je poslanec med drugim povedal, da so Japonci zadnje čase poslali v obalna morja ob Alaski cele oddelke svojih vojnih ladij. Te vojne ladje so maskirane kot ribiške ladje in imajo njihovi kapitani tudi v tem smislu izstavljen listine. Pri natančnejši kontroli so ameriški finančni organi ugotovili, da se te ladje sploh ne bavijo z ribolovom. Tudi niso na njih ugotovili nikakega plena, pač pa ta maskirana japonska vojna mornarica v vsej naglici meri morskno dno. Posadka se izkrcava na obalo in išče ugodnih prostorov za eventuelno izkrcavanje vojaških čet, ugotavlja terene, ki bi prišli v poštev za pristajanje avijonov in druge podobne stvari. Isto se vrši ob obali Aleutskih oto-

kov, ki leže ob poti med Zedinjenimi državami in med Japonsko. Očitno je, da nameravajo Japonci v zvezi s tem v primeru oboroženega spopada z USA izkoristiti tako Aljasko kakor Aleutske otoke za svoja morska in letalska oporišča. Vsa ameriška javnost nestrpno pričakuje, kaj bo v zvezi s temi odkritji sklenil kongres. Verjetno je, da utegejeto ti dogodki voditi do resnega zapleta med Zedinjenimi državami in med Japonsko, saj pomeni bivanje japonskih vojnih ladij, ki se niso nič najavile v amerikanskih vodah, naravnost izizzvalo prekršitev mednarodnih določb o brodogradnji.

Rim, 8. febr. AA. Havas poroča: V uradnih krogih se demantira vest, da bi bili nekateri člani velikega fašističnega sveta predlagali, da bi bilo treba ubrati zmernejšo pot v smeri mednarodnega sporazumevanja.

Ciril Praček, ki je dosegel za nas največji dosedanj uspeh — zasedel je 16. mesto v smuku na zimskih olimpijskih igrah v Ga-Pa.

Drugi dan IV zimskih olimpijskih iger

Naš največji dosedanji mednarodni uspeh

Praček kot prvi Slovan na 16 mestu. komaj 40 sekund za olimpijskim prvakom Birgerjem Ruudom

Včeraj se je vršil smuk za ženske iz sedla Kreuzjoch v dolino. Proga je bila včeraj natančneje opisana. Proga za dame je bila malo krajša kot proga za moške. Za obe disciplini je vladalo veličansko zanimanje, saj so Nemci upravičeno pričakovali vsaj v smuku za ženske, da bodo prav gotovo prvi. Računali so pravilno, saj je bila njihova prvakinja Christi Cranz res največja favoritinja, niso pa računali na slučaj, ki tolikokrat postavi najboljšega na mnogo slabše mesto. To so občutili včeraj tudi Nemci.

Damski smuk

Točno ob 11 so startale dame, po številu 37. Največje zanimanje je bilo osredotočeno na nemško prvakinja, ki je startala 11. Prvi del proge je vozila odlično, in Nemci so že videli v njej zmagovalko. V drugem delu proge pa je v silni brzini nemška zastopnica padla, prekotila se je po snegu in 30 dragocenih sekund, ki jih je pri tem padcu izgubila jo je postavilo iz 1. na 6. mesto.

Zmagal pa je Norvežanka Laila Schou-Mielsen in priborila svojim barvam prvo mesto, na katero Norvežani niso prav nič računali. Tekme so dale sledeče rezultate:

1. Laila Schou-Mielsen 5:04,4;
2. Liza Resch (Nemčija) 5:08,4;
3. Käthe Grassecker (N) 5:10,6;
4. Erna Steuri (Švica) 5:20.

Sledijo dalje še dve Nemki, Angležinja, Norvežanka in Italijanka Paula Wiesinger.

Moški smuk

Z mnogo večjim zanimanjem pa je vse čakalo za rezultat v moškem smuku. Tudi za nas je bilo zanimivo, saj so v smuku nastopili tudi štirje naši Jeseničani.

Po končanem damskem smuku so šli na progo gospodje, na 500 m daljši progi kot ženske. Prve startne številke so imeli sami favoriti, in tako je prvi zdrsnil iz starta znani finski junak Guzi Lantschner, za njim Francoz Allais in Birger Ruud.

V celotnem pregledu rezultatov vidimo, da je v moškem smuku dosegla Nemčija poleg Norveške najlepše mesto. Obe državi sta svoje 4 zastopnike placirali na eno od prvih 10 mest. Posrečilo se je edino Francozu Allaisu in Italijanu Sertorelli Giazio, da sta se vrnila med prvo desetorico.

Smuk je dal naslednje rezultate:

1. Birger Ruud (N) 4:47,4;
2. Franc Pfnur (Nemčija) 4:51,8;
3. Guzi Lantschner (Nemčija) 4:58,2;
4. Emil Allais (Francija) 4:58,8.

Sledijo zopet Norvežan, Nemec, Norvežan, Nemec, Italijan in Norvežan.

Z oboema zmagama v moškem in ženskem smuku so Norvežani dokazali, da bodo prav gotovo svojo dominantno pozicijo v zimskem športu ohranili naprej. V teh dveh disciplinah Norvežani namreč niso računali na zmago, zlasti v damskem smuku.

Kako so vozili naši:

Ciril Praček

Naš Praček je imel startno številko 24 in je startal za Sigmundom Ruudom. Poznamo Pračka kot izredno zanesljivega, treznega in pametnega vozača, ki bolj zmaguje s svojo tehniko kot pa z divjostjo. To pot je pa združil oboje. Slo je zares!

Vprašanje mariborske tržnice

Maribor, 7. februarja.

To vprašanje, ki je za Maribor aktualno že vsa leta po vojni sem, so te dni zopet načeli mariborski mesarski obrtniki. Ti so sami močno zainteresirani na tem, da se vprašanje tržnice čimprej reši tako, da bo tudi njim ugodeno. O tržnici je bilo sproti njih že več načrtov. Najprej je bila predvidena na novem delu mariborske Glavne trga, potem spodaj ob Dravi, kjer stoji Dravska vojanica, v najnovšem času se je pojavil načrt, da bi se zgradila na prostoru med Bergovo hišo in dravskim mostom, sedaj pa so mesarji prišli s četrtim načrtom. Predložili so mestnemu poglavarstvu posebno spomenico, v kateri zagovarjajo stališče, naj bi se tržnica zgradila na Tavčarjevem zemljišču med Kopališko in Franciskansko ulico, ki leži med mestnim kopališčem in Narodnim domom. Prostor meri okrog 3500 m². Mesarji predlagajo, naj bi se na tem prostoru postavilo več paviljonov, v katere bi se dalo razmestiti okrog 300 tržnih klopov. Na zemljišču obstoječa postranska poslopja bi se porušila, glavno poslopje pa naj bi ostalo. V pritličje naj bi prišel urad mestnega tržnega nadzorstva, v prvo nadstropje pa stanovanja za tržnega nadzornika in ostalo osebje. Paviljoni naj bi bili leseni. Stroški za nakup zemljišča in objektov ter za zgradbo paviljonov ne bi presegali 3 milijonov dinarjev. Denar bi bil produktivno naložen ter bi se v kratkem času amortiziral. Kot prednosti tega načrta navajajo mesarski obrtniki v svoji spomenici: Prostor leži centralno, lahko dostopen od vseh strani. Ni izpostavljen prahu, ker je Kopališka ulica že tlakovana, Franciskanska pa bi se z malimi stroški urečila. Mesarski obrtniki prosijo mestno poglavarstvo, da bi dalo po svojih strokovnjakih omenjeni načrt proučiti.

Deputacija z Jezerskega pri g. banu

Včeraj zjutraj je prišla z Jezerskega posebna deputacija, ki so jo tvorili predsednik JRZ Maks Vrnik ter Muri Franc in Ivan. Deputacija je obrazložila g. banu potrebo po regulaciji jezerskih hudournikov, posebno Jezernice, obenem pa je g. bana opozorila tudi na druge potrebe Jezerskega. Predložila mu je v tem oziru dve resoluciji, v katerih so izražene najnujnejše zahteve.

G. ban je deputaciji obljubil, da se bo za potrebe Jezerskega zavzel, posebno, kar se tiče regulacije hudournikov.

Miha Maleš v reprodukcijah. Te dni izide nova knjiga avtorja »Rdeči luči«. Knjiga se bo imenovala »Senca« in bo vsebovala skoro 150 celostranskih slik; uvod v knjigo je napisal I. Zorman. Imela bo tudi to posebnost, da bo to prva knjiga v naši književnosti, ki je tiskana in vezana na japonski način. Izšla bo v bibliografski numerirani izdaji samo v 500 izvodih z avtorjevim podpisom.

Uspeh ni izostal. Po času in mestu, ki ga je dosegel preprost jeseniški delavec v tovarni KID pred najbolj znanimi športnimi osebnostmi. Dosegel je 16. mesto s časom 5:39,4. To je dosedaj naš največji uspeh, ki smo ga kdaj dosegli v mednarodnih tekmah v smuku.

Heim

ki je najmanj tako dober kot je Praček, je pa imel hudo smolo. Startal je deseti; vozil je odlično, toda kmalu po startu ga je doletela usoda. Zaletel se je v prtljago, ki je bila preblizu proge in pri padcu izgubil toliko časa, da je od tekme odstopil. S tem je zadel našo alpsko reprezentanco, hud udarec. Izgubila je namreč za današnji slalom enega svojih najboljših reprezentantov. S tem namreč, da je Heim odstopil v smuku, je tudi izgubil pravico starta v slalomu.

Znider Emil je imel ravno tako smolo, ne sicer s prtljago, ampak sredi proge se mu je odpela vez in odletela smučka. In tako je tretji v družbi alpske kombinacije, na katerega smo polagali mnogo nade, zamudil na progi preveč časa, da bi lahko bolj odločno posegel v borbo. Dosegel je 48. mesto z časom 8:02,4.

Cop

je bil naš najmanjši tekmovalac v alpski kombinaciji. Prvič je bil v inozemstvu, in zadovoljni moramo biti z njim. S časom 6:13,6 se je plasiral na 30. mesto, torej še vedno v prvo polovico tekmovalcev. Ampak tudi Cop ni prišel brez smole na cilj.

„Aufbiks mariborska občina“

Generalni naskok na občinske plotove

Maribor, 7. februarja.

Trije mariborski junaki iz Magdalenskega predmestja so se proslavili z nenavadnim dejanjem. V temni noči so se vračali delavci Ivan Pušić ter brata Karl in Ludvik Rus domov. Vsem trem je zlezlo vino v lase in jim je ogrelo kri, da so bili skoro prisiljeni dati duška svoji korajži. Ni jim pa prišlo nič pripravnega pod roko, dokler niso prišli do plotu, ki je speljan okrog zasilnostanovanjskih mestnih hiš v Jadranski ulici. Stanovanci teh hiš so

Tik pred ciljem se je zaril z glavo v sneg, in predno je bil pokoncu in dosegel prejšnjo hitrost, so prešle dragocene sekunde.

Poleg smuka za ženske in moške je bilo včeraj cel kup hokej tekem: Češkoslovaška je z zmago nad Belgijo dokazala, da je treba češko reprezentanco vpoštevati.

Druga tekma, za katero je vladalo ogromno zanimanje, je bila Nemčija: Italija. Zmagala je zasluzeno Nemčija z 3:0.

Kanadčani so s svojo zmago 11:0 nad Latvijo ponovno pokazali, da so najresnejši konkurenti za olimpijskega prvaka.

Švicarji so podlegli Amerikancem z rezultatom 3:0.

Madjarska: Francija 3:0; Anglija: Poljska 1:0; Poljska: Avstrija 2:1.

Kaj bo danes in jutri:

- ob 9.00: hokej na ledu,
- ob 11.00: slalom za ženske,
- ob 14.00: vožnja z bobom,
- ob 14.30: hokej na ledu,
- ob 21.00: hokej na ledu;

jutri:

- ob 10.00: hokej na ledu,
- ob 11.00: slalom za gospode,
- ob 14.00: drsanje: obvezni liki,
- ob 14.00: vožnja z bobom,
- ob 21.00: hokej na ledu.

Strast za postavljanje mejnikov

Nenavadna grešnica pred mariborskimi sodniki.

Maribor, 7. febr.

Pred okrožnim sodiščem se je zagovarjala danes dopoldne nenavadna grešnica. Na zatožni klopi je bila 64 letna prevzitarica Ana Kitak iz Vrhov, ki jo je spravila navskriž s paragrafi njena čudna strast po prestavljanju mejnikov. Obtožnica opisuje, da so že pred mnogimi leti opazili ljudje na njej to čudno nagnjenje. Zaradi tega je že prišlo med obtoženko in njenim pokojnim možem svoje čase do hudih preprirov in tudi pretepov, ker je moral mož zopet prestavljati mejnike in popravljati krivico, ki jo je žena delala sosedom s tem, da je na skrivaj

začeli kar naenkrat vzlikati »aufbiks mariborska občina« in že so začele pokati late na plotu, da je bilo veselje. Zjutraj so videli celo razdejane. Veseli lantje so ponoči odrgali in polomili 86 lat. Zaradi tega naskoka na mestne plotove so se vsi trije zagovarjali pred okrajnim sodiščem. Vsi trije so bili tudi obsojeni. Ivan Pušić je dobil 8 dni zapore, Rus 7 dni zapore, njegov brat Ludvik pa 200 Din denarne kazni ali 4 dni zapore, pogojno za eno leto. Strožja kazen, ki je zadela prva dva, ima svoj izvor v štirih predkaznih, ki jih oba že imata.

Sleparski triki zavarovalnega agenta pred sodniki

Za 40.900 Din opeharil 13 žrtev. — Obsojen na 22 mesecev.

Ljubljana, 8. februarja.

Karel Zupanc, 34 letni zavarovalni agent, rodom iz Kranja, ki je jeseni lani stanoval v Zagrebu in ki je bil 28. septembra aretiran zaradi raznih sleparij, je prišel na poseben trik, s katerim je lovil pri zavarovalnicah stare življenjske police, da je potem z njimi izvrševal razne »transakcije«. Opeharil je 13 žrtev za 40.972 Din. Povsod je enako nastopal. Od strank si je dal popisati prazno polno papirja, na katero je potem napisal pooblastilo, da sme na polico najeti posojilo ali pa odkupnino. Državni tožilec ga je obtožil v več slučajih goljufije in deloma tudi tatvine. Pri zavarovalnih zavodih inkasirane zneske ni izročil upravičencem, marveč jih je porabil za sebe. V enem letu je priseljarjen denar zapravil, poleg tega pa še do 40.900 Din prislužene provizije. Torej v enem letu do 90 jurjev!

Mali kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Kralj in sta bila sosodnika gg. Fran Kovač in Fran Gorečan, ga je včeraj v 5 ur trajajoči obravnavi sodil zaradi zločina goljufije.

To so bile navadne transakcije!

— Se čutite krivega? ga je vprašal predsednik. Obtoženec svečano. — Le v toliko se čutim, ker sem ostal strankam dolžan. — In kazensko ne? — Nikakor ne! Slavno sodišče! Kot zastopnik zavarovalne družbe sem imel pravico sklepati zavarovanja po vseh tarifah in vnovčiti 1. premijo. Če bi stranke držale pogodbe, ne bi jaz danes sedel tu na zatožni klopi. — Ko mu je predsednik pripomnil, da ni bilo njegove poslovanje pri mnogih strankah pošteno, da je sam izpolnil od strank bianco podpisana pooblastila, je obtoženec sarkastično odvrnil: — Slavno sodišče! Vsi zavarovalni agenti tako delajo. To ni goljufija. To so navadne transakcije, prosim. — Predsednik: — Strankam bi morali povedati resnico, da vsak, kdor sprejme prenos zavarovalne police od enega na drug zavod, ima izgubo. Če jim poveste, koliko izgube, ni goljufija. Če jim pa ne poveste, je pač drugo. Ali ni goljufija, če je stranka plačala na polico 10.000 Din, pa je potem izgubila 5000 Din? Predsednik je potem posebej obravnaval vsak posamezen slučaj goljufije. Obtoženec je v bistvu priznal svoje manipulacije, postavil pa se je na stališče: — Pri nas agentih je posojilo na polico ali odkup vse eno! Tako je v naši stroki! (Smeh!) Svojega sosolca, žel. uradnika P. je pri polici opeharil za 2000 Din in je bil ta pozneje še ob polici, na katero je bil plačal do 8000 Din. Predsednik: — Kje imate njegovo polico? — Ironično: — Ne vem. — Dajte mu jo nazaj. — Saj ni itak nič vredna. —

Drugo stranko B. Marijo je osleparil za 6500 dinarjev, tretjo R. Vl. za 3000 Din, četrto dr. V. za 6000 Din, peto S. Cirila za 7000 Din, šestto za 7886 Din. Neki zasebnici v Ljubljani B. Tereziji je izvalil 3000 Din gotovine in hranilno knjižico za 3500 Din, ki jo je prodal za 2000 Din. Napravil pa je še več manjših sleparij in je v Splitu nastopal kot velik kavalir, da je plačal enkrat kar za štiri

steklenice šampanjca. K zdravniku na Gorenjsko se je pripeljal v lepem luksuznem avtu. In zdravnik, kateremu je obljubil, da bo izposloval pri zavodu posojilo 50.000 Din, je imel vtis, da je prišel k njemu sam rajnati zavarovalnice »Feniks«. In elegantno je bil opravljen.

Kaj pravijo priče

Zaslišane so bile nekatere priče. Tako je ravnatelj Zvonko Zolger povedal, da je obtoženec v enem letu na provizijah zaslužil 49.920 Din, njegov končni saldo pa znaša še 4360 Din. Obtoženecv sošolec uradnik P. je pripomnil: — Stara policia je z njim izginila. Na prazen listek sem se podpisal. To je bila moja napaka. Sva dobra znanca in sosolca. — Stranki Mariji B. je obljubil, da bo skrajšal prvotno življenjsko zavarovanje za 50.000 dinarjev na 9 let in bo dobila povšek na 100.000 dinarjev. Gospodinja Milena S., stara žena, pri kateri je obtoženec stanoval, je tiho pravila: — Dolžan mi je ostal stanarino za februar in marec lani 600 Din in še 120 Din sem mu posodila. Kar noč ga je vzela! — Predsednik obtožecu: — Je res? — Seveda je res, je ta odvrnil. Priča: — Zadnji večer je imel v sobi še dve gospodični. Mogoče sta onidve odnesli dve brisači. —

Obsojen na 22 mesecev robije

Ko so bili prečitani še mnogi spisi o kavalirstvu in drugih činih obtoženca, ko sta končala svoje kratke govore državni tožilec dr. Julij Fellner in branilec dr. Fran Furlan, je sledilo kratko posvetovanje senata.

Karel Zupanc je bil zaradi zločina goljufije obsojen na 1 leto in 10 mesecev robije ter v denarno kazen 360 Din, ki se spremeni v nadaljnjih 6 dni zapore ter v izgubo častnih državljanjskih pravic za 3 leta. Osmim oškodovancem ima skupaj plačati 28.634 Din. Nekateri so prišli že do kritja. Po končani sodbi predsednik: — Ste zadovoljni? Sprejmete? — Obtoženec se je nekoliko obotavljal, nato pa resignirano pristavil: — Najboljše je! Sprejemem! —

Vremenska poročila

Pokljuka: —10, jasno, severni veter, 1 m pršiča, smuka prav dobra.

Planica: —14, jasno, vetrovno, severni veter, snega 1.40 m, suhega na trdi podlagi, smuka prav dobra.

Kako smo jedli, kako pili

Danes je dohodarstveni urad dovršil statistiko o uporabi živil in pijač v prejšnjem letu.

Leta 1935 je porabila Ljubljana 9 milijonov 780 tisoč hektoliterskih slopenj ruma in zganja. Vina je Ljubljana lani popila 3,051.000 litrov, dočim ga je leta 1934 3,323.000 ali 1717 hl manj. Ljubljancani pijejo torej vedno manj vina.

Mleka je Ljubljana lani popila 5,696.000 litrov, dočim ga je leto prej 6,069.000. Navzdol je šel torej tudi konzum mleka.

Zanimivo fotografsko predavanje

Ljubljana, 8. februarja.

Včeraj zvečer je bilo v dvorani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti zelo zanimivo predavanje pod naslovom »Pravilna uporaba pankromatskega fotografskega materiala«. Predavanje je izpopolnjevalo okoli 100 lepih diapozitivov, ki so preprečljivo dokazovali opravičenost obstoja in prednost pankromatskega materiala v sodobni fotografiji.

Predavatelj je v svojem zgostem govoru znal prikazati vse okoliščnosti, ki vplivajo na slikovitost v amaterski fotografiji. Pri vsakem diapozitivu je dodal pojasnilo, s katerim je tako s tehnične, kakor se bolj z estetske strani povdaril pomen moderne fotografije. Pri tem je obravnaval vse faze v amaterski fotografiji. Diapozitivi sami so nudili izreden užitek ob res lepi izbiri živih športnih slik, krasnih pokrajin in nočnih posnetkov v vseh odtinkih. Da je predavatelj obravnaval tudi vse finise, ki jih naprednejši amater mora v posameznih slučajih poznati, da doseže v fotografiji lahko res odlične rezultate. Najbolj zanimivo poglavje včerajšnjega predavanja je bilo obravnavanje estetske strani amaterske fotografije, o čemer danes obstoji še vedno zelo malo strokovne literature in se mnogokrat sploh ne upošteva. Predavatelj je govoril o vseh pravilih, pa tudi pogrešnih fazah v pogledu estetike. Govoril je o pravih razdelitvi prostora v prirodi, o stajfah, perspektivi, ravnotežju v sliki, o dinamiki med stajfah in motivom in slično. Govoril o tehnični strani fotografije, je predavatelj izčrpno obravnaval problem pravilne ekspozicije, ravnanja s fotografsko kamero sploh in posebno pa najvažnejše, to je razvijanje. Cilj njegovega predavanja pa je bil ta, da na neposreden način posvedoči prednost pankromatskega materiala ob vsaki priliki, tako pri dnevnih, kakor pri nočnih razsvetljavi. Povdaril je, da ima pankromatski material največjo vrednost v tem, da se njegova ortokromacija razteza na vse barve, ki jih da spektrum dnevne svetlobe. Naprednejši amaterji se že sedaj oprijemajo pri svoji fotografiji tega novega materiala, največ radi razloga, ki smo ga v prejšnjem odstavku omenili in tudi se radi svoje izredne praktičnosti, ker ta material ne zahteva pri običajnem fotografiranju nobenih posebnih pomagal, kakor rumenice, ker je občutljivost za modro barvo pri te vrste negativnem materialu zelo zmanjšana. S tem pa ta material še nič ne izgubi na svoji splošni občutljivosti, ki je enaka, ali pa še mnogo višja, kot pri dosedanjem ortokromatskem materialu. Kljub vsem tem svojim odlikam pankromatski material ne zahteva nobenega posebnega postopka pri delu v temnici, zahteva le, da se dosedaj običajna rdeča luč zamenja z zeleno.

Posebno pozornost je vzbudila novost, ki jo je pokazal predavatelj, namreč izredno lepi toni in odtinki barv diapozitivov. Predavatelj je vse svoje posnetke posnel na Geavertovem filmu »Pankromosa«, a diapozitive na znanih »Wittachrom ploščah«, ki imajo največjo svojo odliko v tem, da pri običajnem razvijanju dajo celo skalo tonov od rjave preko rdeče do močno modre barve.

Temu izredno zanimivemu predavanju se je odzvalo izredno veliko število ljubljanskih fotoamaterjev, ki so napolnili dvorano Okrožnega urada ter so predavatelja g. Julija Roguljo, znanega strokovnjaka v fotografiji in tehničnega izvedenca tovarne Gevaert, ki je v svoji stroki ena največjih v Evropi, na koncu nagradili z aplavzom za izvajanja, kakor tudi za novosti, s katerimi je seznanil ljubljanske amaterje. Povdariti moramo, da so taka predavanja za Ljubljano še vedno redkost.

Dosmrtna ječa za zastrupljevalko

Okrožno sodišče v Sarajevu je izreklo sodbo Ani Pandurevič in njenem prijateljem, ki so bili obtoženi, da so s strihinom zastrupili moža glavne obtoženke. Sodišče je obsodilo obtoženo Ano Pandurevič na dosmrtno ječo. Državni pravdnik se je proti preizkizi kazni pritožil, ker zahteva vsak tak zločin eksemplarno kazen.

Profesorski kongres v Varaždinu

Letošnje leto bo varaždinska gimnazija praznovala 100 letnico svoje ustanovitve, za kar bodo poleg proslav, organizirali tudi profesorski kongres. Kongres bo trajal dva dni ter se bo po vsej verjetnosti udeležilo nad 400 profesorjev. Za jubilej gimnazije bo prireditveni odbor izdal spomenico.

Hamsun zagovarja Hitlerja

Priletni Knut Hamsun se je zapletel v politična spore in nastopil s izjavo, ki je zbegala skandinavsko javnost. V enem izmed nemških prislilnih tablorišč se nahaja pod izredno težkimi razmerami v noči požiga Reichstaga zaprti pisatelj Karol Osetzky. Lani je bil predlagan za Nobelovo mirovno nagrado. Priporoči več evropskih pisateljskih zvez so ostale neuslišane, ker se smatra ječnik na Nemškem za »pristaša kvarnega pacifizma«. Hamsun je nepričakovano izjavil, da »je dobil Osetzky, kar je zaslužil. Zakaj ni odšel po Hitlerjevem prevratu v emigracijo? Če tega ni storil, bi moral sodelovati z vlado, ki jo itak sovražil skoraj ves svet.« Pisatelj Nordale Grieg je odgovoril v »Dagbladetu«: »Osetzky, zakaj molčite? Kaj mislite o svetovno znanem pisatelju, ki zasmehuje nasprotnika v noči kaznenca in z zamašenimi usti?«

Kolce: —6, podlage 70 cm, 20 cm pršiča, v višini sneg spihan, smuka prav dobra.

Zlatorog, Komna: —8, 80 cm pršiča, jasno.

Crna prst, Orožnova koča: jasno, preko 1 m snega.

Sv. Janez ob Boh. jez.: O, jasno, snega 5 cm.

Erjavčeva koča na Vrščici: —5, 80 podlage in 60 cm suhega snega, jasno.

Vel. Planina: jasno, zapadlo 80 cm novega snega, Sneg je do Sv. Primoža.

Dom na Krvavcu: jasno, 50 cm novega snega, tečajji se vrše v redu.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota: Sv. Janez M.
Jutri, nedelja: Sv. Ciril Aleks.

Lekarne: Nočno službo imajo: mr. Leustek, Resljeva c. 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komatar, Vič.

Kaj bo danes

Dvorana na Taboru: ob poldevelih Večer Jadranske straže.

Večer Jadranske straže s sodelovanjem narodnih noš, ki se vrši nocoj v dvorani na Taboru, bo gotovo najslavnejša letošnja družabna prireditev. Na sporedu so naši čarobni slovanski narodni plesi, ki bodo povzdignili celotno prireditev. Ostali plesni spored se bo razvijal pod vodstvom g. plesnega mojstra Jenka. Sodeluje priznana godba Sloge. Za domač prigrizek in pristno vino iz kleti Radoniča Pia je preskrbljeno. Vstopnina: dijaške vstopnice proti izkaznici 8 Din; za osebo 15 Din, družinske za tri osebe 35 Din. Začetek ob pol 21. uri.

Kaj bo jutri

Salezijanski mladinski dom Kodeljevo: ob 10. mladinsko skioptično predavanje o papežu Piju XI. Predava g. Zagor-Sanavala.

Ljudski dom v Mostah: Gostovanje dramatičnega odseka Pevskega društva z dramo v 9 slikah »Ljubzen in sovraštvo«. Začetek ob 20. uri.

Narodni dom: Češkoslovaška obec v Ljubljani priredi predstavo lutkovnega gledališča. Začetek ob 16. uri.

Rokodelski oder: ob pol 8 zvečer veseligras petjem »Kurentova nevesta«.

Order prosv. društva Trnovo: ob 8 ponovitev veseligras »Moč uniforme«.

Lutkovni oder Obrtniškega vaješkega doma (Lipičeva 2, za cerkvo sv. Petra) bo vprizorilo v nedeljo, 9. februarja, ob 15. uri krstno predstavo slovenske lutkovne drame v 4. dejanjih: »Dvorni norčice«.

Hišni posestniki in upravitelji hiš, na katere smo se obrnili pretekli teden s prošnjo, naj začetkom meseca februarja poberejo od svojih strank prostovoljni davek na sobe po 1 Din na mesec, so našo prošnjo pravilno razumeli in vpoštevali in jih je veliko število te dni vplačalo pri mestnem socijalno-političnem uradu pobrane prispevke. — Vse one hišne posestnike in upravitelje, ki do sedaj tega davka še niso pobrali od svojih strank, pa prav vljudno in nujno prosimo, da ta davek čimprej poberejo in nabrani denar oddajo v mestnem socijalno-političnem uradu v Mestnem domu II. nadstr. št. 42.

AKADEMIKI IN STAREŠINE!

V ponedeljek, dne 10. februarja, predava v beli dvorani hotela Union dr. Andrej Gosar o temi: Stanovska misel v novem družabnem redu. Vabimo predvsem slov. kat. akademsko staršinstvo in tovariše akademike.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama. — Začetek ob 20.

Sobota, 8. februarja: Pešem s ceste, Izven. Znižane cene.

Nedelja, 9. februarja: Ob 15 Vesela božja pot, Izven. Globoko znižane cene od 20 Din navzdol. — Ob 20 Trije vaški svetniki, Izven. Cene od 20 Din navzdol.

Opera. — Začetek ob 20.

Sobota, 8. februarja: Madame Butterfly, Izven. — Globoko znižane cene od 30 Din navzdol.

Nedelja, 9. februarja: Ob 15 Bocaccio, Na korist Udruga gledaliških igralcev, Izven. Globoko znižane cene od 30 Din navzdol. — Ob 20 Pri belem konjičku, Izven. Globoko znižane cene od 30 Din navzdol.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 8. februarja: 12. Plošča za ploščo — napoved, 12.45 Vremenska napoved, poročila, — 13.15 Napoved časa, objava sporeda, obvestila, — 13.30 Plošča za ploščo — napoved, 14. Vremenska poročila, bozmi tečaj, — 18. Za delopust! (Rad. ork.), — 18.40 O strnjemem pouku (g. Bratko Rudolf), — 19. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila, — 19.30 Nac. ura: O Vuku Karadžiću (dr. Al. Babič iz Belgrade), — 20. O znanosti politiki (g. dr. Alojzij Kuhar), — 20.20 Pogledjmo na Notranjko (od Loča čez Bloke in Rakitno), Spisal g. Marko Javornik. (Sodelujejo člani Nar. gled., fantje na vseh, kvartet »Hrtadna« in drugi), — 22. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, — 22.15 Za ples in dobro voljo (rad. jazz), Konec ob 23.

Drugi programi:

Sobota, 8. februarja: Belgrad: 20.15 Prenos Glas. Votove zabave iz sarajevskega gledališča, — Zagreb: 20. Pevski zbor »Jug«, — 20.30 Pester večer, — 21.30 Mandoline in kitare, — 22.15 Plesna glasba, — Dunaj: 19.30 Bonatzkyjeva opereta »Pri belem konjičku«, — 20.40 Film, — 22.10 Klavir, — 23.05 Jazz, — Budim. pekar: 19. Madjarske pesmi, — 20.35 Plošče, — 21.50 Glasbeni glasba, 22.40 Laska glasba, — Trst-Milan: 20.15 Vannijeva igra »Kvartet slepecev«, — 21.35 Komorno glasba, — 22.15 Plesna glasba, — Rim-Bari: 20.35 Bojstvena opera »Maphistofeles«, — Praga: 19.15 Vojaška godba, — 20.05 Radijski potpuri, — 21.15 Orkester in orgle, — 22.30 Plošče, — 22.45 Zabavni koncert, — Varazna: 20.00 Orkestralni in pevski koncert, 21.30 Karnevalske slike, — Berlin-Berlin: 20.10 Od Stranassa do Lebarja, — Königsberg-König: 20.10 Prenos za 160 let nazaj, — Hamburg: 20.30 Veliki koncert vseh godb, — Vratilav: 20.16 Kar želite, to dobite.

Še o zadnjih vremenskih neizgodah

Poročali smo že o silovitem viharju, ki je divjal od lorka do četrtka nad Gorenjsko. Porušil je več hiš, nešteti je odnašal strehe in opeko, ruval je dreve, trgjal telefonske žice, obračal kozolce. Najstarejši ljudje ne pomnijo takih viharjev.

Za časa viharja so se dogajali pretresljivi prizori. Ko je s hiš začela leteti opeka in ko so se začeli majati strešni oboki, so ljudje iz takih hiš morali bežati. V največ slučajih se je to godilo

ponoči. Ker se je prvi dan viharju pridružil še potresni sunek, ki je bil tudi tako močan, kakor ga že dolgo ni bilo, je vladala med ljudstvom prava panika. Saj so znani slučaji, da so ljudje bežali iz cerkve, da so ponekod popadale skulpture s kipov itd. Ljudje so utrpeli radi teh vremenskih nesreč neprecenljivo škodo. Škoda je tem bolj občutna, ker se je vse to zgodilo v času najhujše krize, ko ljudje nimajo sredstev niti za najnujnejše potrebe. Poleg tega je večina poškodovanih objektov nezavarovana in bi morali oškodovanci, ki so večinoma kmetje, popravljati svoje hiše popolnoma iz lastnih sredstev. Kaj pa pomeni danes za kmeta popravljati hiše, ni treba posebej povdarjati. Ko so torej na eni strani poškodbe take, da so ponekod stavbe

objekti nerabni in ko na drugi strani ravno poškodovanci-kmetje pomanjkanje denarja nabolj čutijo, prizadeti svojih hiš in drugih poškodovanih objektov ne bodo mogli spraviti v stanje, kakor je bilo prej. Zato je verjetno, da se bodo posledice vremenskih neizgod, ki so vladale zadnje tri dni, poznale po naših kmetijskih domovih še prav dolgo. Prav bi bilo, da pri popravljanju škode priskočijo oškodovancem na pomoč tudi pristojne oblasti.

Danes prinašamo par posnetkov, ki nazorno kažejo razdejanje viharja: prva slika kaže, kako je vihar popolnoma razrušil hišo, druga kako je izruval drevo, ki ima v premeru nad pol metra in tre, kako je dobesedno odnesel streho, neki hiši.

Razstava angleških fotografij

Londonsko društvo za propagando pošilja po evropskih mestih razstavo fotografskih posnetkov, ki so jih napravili fotografski reporterji velikega londonskega dnevnika »Times«. Preko Bukarešte, Sofije in Belgrada smo dobili to zbirko sedaj za nekaj dni tudi v Ljubljano v Jakopičev paviljon. V splošnem je razstava še precej zanimiva, zato si jo bo precej ljudi ogledalo, zlasti še, ker vstopnine ni.

Fotografija je resna posnema valka prirode, oziroma oblik, ki posnema tako, kot vidijo naše telesne oči. Ker je fotografija posnema valka, ne pa ustvarja očala umetnosti in ker je to nekaka izmehanizirana umetnost, nas pusti hladne, zgolj pri razumevanju, nikdar ne pri globlje duševnem čustvovanju.

Tale angleška razstava je kaj poučna, ali bolj z motivnega, kot s tehničnega vidika, kar je pa tudi prav in zato najbrž bolj ustreza namenu, ki mu služi kot bi mu sicer. Kdor se ni videl Anglije, bi tu z zanimanjem sledil sliki za sliko; kdor jo je pa že videl, pa še z večjim zanimanjem, ker si bo oživljaj spomine in slednji bo najbrž imel od razstave več kot prvi. Tu vise posnetki ogromnega in meglenega mesta Londona, razna predmestja, industrijska mesta, življenje na dvoru, v zbornici, v športu, v gozdu in na polju in morju — kar bo gledalcu najbolj v spominu ostalo, so pa tu ču-

doviti srednjeveški gradovi, ki so raztreseni po vsem Walesu in vsej Angliji. Ti gradovi so tako pravičniki, da gledalec komaj veruje, da stoji nekje. Pa te sto in sto let stare podeželske vasi s povešenimi strehami in tramovi, povezanimi zidovi, ki stoje med bogatimi polji — nehoti človek prislunke, da bo zdaj, zdaj začel črčati ali vzel dobrih slavec preko teh streh in polji.

Hvalevredno je tudi, da so te slike posnete iz narave brez vsakega hote umetničenja ali originalnosti. Hladno, razumno je fotografski reporter nastavljal aparat v kos krajine, mesta, vasi ali česar koli že — ker je vedel, da natura svojega obličja ne spremeni v kameri. Zato so v celoti te slike lepe in jasne, dasi bi pri kateri bilo malo več pozornosti ne škodilo, tako pri posnetku kot pri povečavi.

Zal, da tistih pravih fotoreporterskih slik tu ni, ki bi jih človek upravičeno pričakoval od reporterjev tako ogromnega dnevnika kot so »Times«. Držalo bi tudi, da bi si Anglijo bolj zapomnili po pravih fotoreporterskih posnetkih, kot pa po teh, ki so tu, ker gotovo je, da je pričujoča razstava zgolj propagandnega značaja za Anglijo. Zato ni prav, da ima človek nekako preskromen občutek, ko zapušta razstavo — Ekshibition of Photograph from the Times. —ga.

Gasilski pisk sredi noči

Sinoči okrog poldesete ure se je naenkrat zaslislala sirena gasilskega avtomobila, za njo druga, tretja... Vse je drvelo v smeri od magistrata mimo finančnega ravnateljstva in naprej po Poljanski cesti.

Kje gori?

Tedaj smo vedeli samo za smer. Ne dim, ne ožarjeno ozračje nista še ničesar kazala, kje bi gorelo. Bila je sicer jasna noč, vendar dovolj temno, da se ni razlikovala tega od dima.

Avtomobili z gasilci so se ustavili pred Lichtenurnom. Kakor bi trenil, so bile položene vodne cevi, ki so jih napeljali s ceste skozi že odprta velika dvorišna vrata, skozi celo dvorišče proti novi stavbi, ki jo gradijo sestre v ozadju zavoda. Je to trinadstropna stavba, ki je še vsa v surovem stanju. Ni še dolgo od tega, ko je poslopje dobilo streho in te dni so opravljali samo notranja dela. Priliježe in prvo ter drugo nadstropje je bilo v glavnem že gotovo. Ni pa še bil dokončan strop v drugem in tretjem nadstropju. Strop nad tretjim nadstropjem je bil šele nekako improviziran in se je torej iz tretjega nadstropja videlo ponekod naravnost pod streho. Streha sama je iz pločevine.

Ko so se gasilci pojavili pred tem poslopjem, je bilo gorenje nadstropje in podstrešje vse ožarjeno. Goreli so tramovi in ostala gorljiva snov, ki je bila v zadnjem nadstropju.

Gašenje

Gasilci, prostovoljni in poklicni, so prispeli na kraj požara z dvema motornima brizgalnima in orodnim avtomobilom. Do tretjega nadstropja so postavili lestvo, po kateri se je povzpeli hitro gasilci in že so veliki kurki vode sikali v najbolj razgorele dele. Drugo cev so napeljali po notranjosti poslopja. Kljub življenjski nevarnosti so se nekateri gasilci povzpeli prav v goreče tretje nadstropje. Le temu pogumu gasilcev pa se je zahvaliti, da ogenj ni zavzel večjega obsega, ki bi lahko postal usoden ne le za napol dovršeno poslopje, marveč tudi za okoliške stavbe. Bil je namreč hud veter, ki bi ogenj lahko razširil na okolič.

Pri gašenju je zelo oviral veter. Večkrat se je gasilec že posrečilo, da je bil ogenj ugašen že na minimum ter ni bilo videti z vrta v tretje nadstropje nobene svetlobe več. Pa je potegnil veter in na mah je bilo vse tretje nadstropje zopet vse razsvetljeno, skozi odprtine pa so v vetru sikali ognjeni zublji. Tako so morali gasilci napeti vse sile, da so uspešno klubovali vetru, obenem pa so morali biti tudi zelo previdni, da niso pustili vetru izpostavljena mesta, ki jih je ogenj našel, a so jih že pogasili.

Bilo je okrog pol dvanajstih, ko je zabil gasilski rog: znak, da je delo gasilcev opravljeno. Motorna avtomobila in orodni voz sta bila med tem že obrnjena in gasilci so se vrnili v svoje domove. Prostovoljni gasilci so pustili na kraju požara še stražo, ki je vso noč pazila, da požar ne bi iznova izbruhnil.

Škoda

Danes se bo sestala na kraju požara komisija, ki bo ugotovila škodo in skušala dognati vzroke požara.

Kolikor se je moglo doslej ugotoviti, bo moral biti na novo narejen plafon v drugem nadstropju, istotako strop v tretjem nadstropju, kakor

tudi betonska plošča v tretjem nadstropju. Ploščo je namreč voda popolnoma razrhljala in morajo zato vzidati novo. Stara bi bila absolutno nezanesljiva in naravnost življensko nevarna, ker bi se vsak hip utegnila zrušiti.

Koliko znaša škoda, bo točneje ugotovila komisija. Lahko pa se reče z vso gotovostjo, da škoda ne znaša pod 30.000 Din.

Kako je požar nastal

Tudi o vzroku požara se ne more začasno reči še ničesar gotovega. Dve okolnosti pa govorita za to, da je bil ogenj podtaknjen:

1. ne v drugem in ne v tretjem nadstropju ni bilo kakih suhih gorljivih snovi in če bi požar nastal po nesreči, bi se ne mogel tako hitro razširiti, da bi človek, ki je morda tam n. pr. odvrnil cigareto, ne mogel ognja pogasiti;

2. dva domača mizarja, ki sta ogenj prva opazila, sta videla, kako je tedaj tekkel od stavbe neznan moški.

Nastane torej vprašanje, kaj je delal neznanec v poslopju. Tu je več možnosti. Lahko je v stavbi hotel prenočevati (dasi hiša še nima oken in je bila noč dokaj mrzla) ali pa je v hiši kaj iskal. Če ni imel na stavbi nobenega opravka, je možno samo še to, da je prišel v hišo, da jo zažge. Če je bil ožen potaknjen, si je to mogoče razlagati samo kot čin maščevanja. Kakor pa rečeno, pa so to le domneve in je stvar komisije, da skuša dognati prave vzroke požara.

Drobiž iz domovine

Brez telef. zveze z Belgradom

Danes poteka že četrti dan, odkar nima Ljubljana telefonske zveze z Belgradom. Telefonski pogovori so bili prekinjeni že v tork zvečer nekako ob sedmi uri, ko je strahovit orkan potrgal na progi, posebno med Vinkovci in Frodom, vse linije. Dasi je delavstvo vse te dni pridno na delu, se še ni posrečilo popraviti škodo.

Kaj pomeni biti brez zveze z Belgradom, so pokazali ti štirje dnevi. Pošto so oblegali telefonski naročniki, vsak hip izprašujejo, ali je zveza že vpostavljena. Včeraj pa so gospodične s pošte odgovarjale: »Je še ni in je najbrž še tudi jutri ne bo.« Prorokovanja gospodičen so se uresničila, ker smo tudi danes še brez zveze. Kakor pa vse kaže, zveza še tudi jutri ne bo vpostavljena.

Najhujše občutijo prekinitev telefonske zveze z Belgradom pač uredništva ljubljanskih listov. Že štiri dni morajo izhajati brez telefonskih poročil iz Belgrada. Tem važnejša pa je postala v teh dneh funkcija Agencije Avala in njene ljubljanske podružnice. Agencija Avala namreč ni navezana na telefon, marveč oddaja svoja poročila brezžično. Ako bi torej ne bilo v Ljubljani Avaline podružnice, bi se utegnili zgoditi, da bi ostali naši listi v času prekinjenih telefonskih zvez brez vsakih poročil iz našega političnega središča, t. j. iz Belgrada.

Preprečena nesreča

V bližini Petrinje na Hrvaškem je včeraj ob času orkanskega viharja škodo pršlo do velike železniške nesreče, ki so se ji izognili zgolj slučajno. Strašen vihar je namreč pometal na progo več br-

Vihar in burja v Liki

V Liki in Primorju traja še vedno izredno viharno vreme. Liška proga do Knina še ni poškodovana, vendar je promet močno oviran zaradi burje, ki raznaša debelo kamenje po progi ter pihava iz izredno silo in naglico. Nasprotno pa so veliki snežni viharji zavrli promet pri Ogulinu v Gorskem Kotarju in na Vrhovinah. Vlaki vozijo radi tega z velikimi zamudami, delno radi viharjev na progi, delno pa radi tega, ker divjajo tudi na morju hudi viharji, ki zadržujejo odhod parnikov in vlakov. Nekateri parniki, ki so se bili iz splitske luke podali na pol, so se morali radi viharjev vrniti v luko. Strašno razburkano morje onemogoča plovo, in le slučaj je pripisati, da se je rešil ribiški čoln z 12 ljudmi v pašmanskem zalivu, ki so ga kakor orehovo lupino razbesneli valovi metali po morju.

O take vrste orkanih poročajo tudi iz drugih krajev Hrvatske in Slavonije ter poročajo o nesrečah, ki so jih neurja zahtevala. V več vseh je vihar porušil strehe hiš in hiše same, največ škoda pa so ugotovili v gozdovih, kjer je vihar debela drevesa kar ruval in sta ob tej priliki v Garjeveci v Muslovini izgubila življenje dva gozdna delavca.

O enakih neizgodah prihajajo poročila iz Bosne, kjer je zapadel visok sneg, s čemer je otežkočen železniški promet in je pretrganih mnogo brzojavnih zvez.

Smrt dr. Vinka Pulišića

V svojem rodnem mestu Olibu je umrl bivši šibeniški škof, pozneje zadrski nadškof in zadrski metropolit dr. Vinko Pulišić. Pulišić je bil leta 1903 imenovan za šibeniškega škofa, a leta 1910. za zadrškega nadškofa in metropolita dalmatinskega. Za časa italijanske okupacije je bil Pulišić od strani italijanskih oblasti kot zaveden Hrvat na vse načine preganjan ter je bil na vse zadnje prisiljen odpovedati se svoji nadškofijski stolici in prosiiti za pokoj. Zato ga je papež imenoval za svojega kanonika ter mu kot stalni sedež odredil njegovo rodno mesto Olib, kjer je prebil konec svojega življenja do smrti. Pokojni nadškof je bil prvoboritelj hrvatskega naroda v severni Dalmaciji in prvoboritelj za ustanovitev samostojne ninske škofije. Dalmacija se pripravlja, da bo z največjimi častmi pokopala svojega nadškofa.

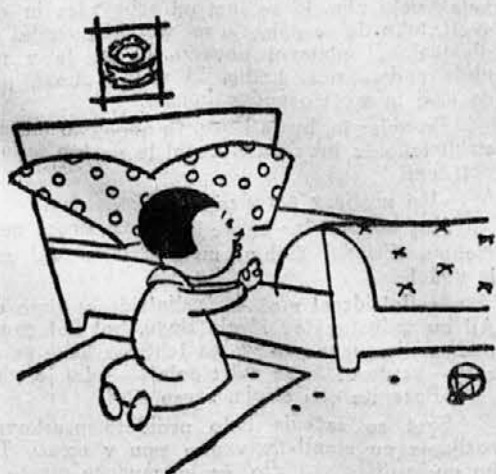
Obalne gradbe v Šibeniku

Ministrstvo je odobrilo 8 in pol milij. dinarjev kredita za zgraditev obale v Šibeniku. Iz tega kredita se bo zgradila nova obala v dolžini 300 m ter je bodo pri tem pomaknili za 10 m v morje. S tem hočejo doseči, da bodo mogli neposredno ob obali postajati tudi večji parniki, kar je bilo do sedaj zaradi litvin ob obali nemogoče. Povrh tega bodo s tem pridobili mnogo prostora za zgraditev luških skladišč, kar bo v veliki meri dvignilo pomen šibeniške luke in prometa.

Zagrebski peki

za višje cene kruhu

Zagrebski peki so začeli na neobičajen način borbo za zvišanje cen kruha. 74 pekov se je zbralo in zedinilo na to, da so povišali cene kruha, ne da bi zato iskali pristanek oblasti. Vendar pa je stala večina zagrebskih pekov, skoro 250, pri starih cenah, med njimi največ oni, ki imajo svoje pekarnice v središču mesta. Tako se za višje cene bori le manjšina, ki je na neopravičen način začela zviševati cene kruha. Ti peki so izdali cenik z novimi cenami kruha ter so nanj pritisnili podpis ravnatelja mestnega magistrata, da bi s tem na zunaj pokazali pravno veljavnost svojega koraka. Po tem ceniku so povišali ceno kilogramu belega kruha na 4 Din, kilogramu rženega pa 3 in pol. Policija je proti temu samovoljnemu koraku strogo nastopila in občno kaznovala vse kršitelje kot navijalec cen, vendar to trmoglavih pekov ni prisililo do umika, temveč so nasprotno sklenili, da bodo pri svoji odločitvi vztrajali tudi naprej.

Racionalizirana mladina:

»Ljubi Jezusček, glede mojih želja pa velja isto kot včeraj... Amen.

Afriški sužnji

Poleg ostalih organizacij obstoji v Zenevi tudi svetovna organizacija, ki ima nalogo, da rešuje problem, kako bi se odpravilo suženstvo, kjer je to še v navadi. Te svetovni organizaciji stoji na čelu dr. Heiti, znan borec za človečanske pravice, ki naj jih uživajo v polni meri tudi sužnji.

Ta mož je v nekem svojem razgovoru s časniki karji glede Abesinije dejal, da je treba predvsem poudariti, da suženstvo ne cveče samo v tem delu afriške zemlje, ampak da je v navadi še v celi vrsti drugih afriških pokrajin. V Libiji, pravi, da je sam videl, kako so bili na nekem tamošnjem trgu naprodaj ljudje obeh spolov, in da so se tam ravno tako brezsrčno pogajali za ceno tega človeškega blaga, kakor se pogajajo kupci in mesetarji na živinskem sejmu, ko prodajajo in kupujejo vole,

Prednost imajo torej mesanci, med njimi, kakor smo omenili, oni z imenom Ghimirra. Med abesinskimi je 80% takih, ki so sužnji že po svojem rojstvu. Drugačnja usoda jim ni bila nikdar namenjena. Ostalih 20% pa so nalovili takimenoimani »lovi na sužnje«. Človeku, ki to čita, se zdi, kakor da bi imel v rokah spise Karla Maya, polne bujne fantazije in neresničnih prigodb. Vendar tu ni mesta za fantazijo, ker dejstva, ki bičajo celo dvajseto stoletje, dovolj žalostno govore o razlikah med človekom in človekom. Kar je belih sužnje, so večinoma taki, ki so postali plen ob priliki lova na sužnje.

Lahko rečemo, da se z malimi izjemami položaj abesinskih sužnjev danes skoro že več ne razlikuje od evropskih hlapcev in dekel. Kljub

konje, prašice in podobno blago. Po zanesljivih poročilih očividcev, so otroci pod tremi leti starosti kar zastoj, v starosti od treh do desetega leta nekako po 250 do 600 Din našega denarja, odrasli, krepki možje do 50. leta starosti po 600 do 2500 Din. Za lepe ženske dajejo kupci povprečno okoli 1800 Din.

Vendar pa kupci ne upoštevajo pri tem samo sužnjeve starosti, ampak so še drugače zelo izbirčni. Ozirajo se predvsem tudi na to, kakšnemu plemenu pripada naprodaj postavljeni suženj. Najbolj upoštevani so ljudje iz plemena Ghimirra in tudi veljajo kot najboljši sužnji. Crnci so preveč divji, neprimerni in zato skoro neuporabljivi za nekajere vrste važnejših poslov. Belih sužnje v Abesiniji ni ali skoro ni. V drugih afriških deželah so tudi belci obsojeni na ta žalostni poklic.

Veliki Barnum

Amerika se spominja 135. letnice rojstva »očeta bluffa«, ki ga imenujejo navdušeni rojaki »ponos domovine« kakor Edisona. To je značilno za ameriško miselnost, a v resnici je samo načel Barnum izkoristil nepregledne človeške lahkovernosti, radovednosti in neumnosti. Zamenjal je dokaj skromnih poklicev, preden je stopil l. 1835 v Filadelfijo v revno barako, kjer je razkazoval neki kričajoč stoletno zamorko. Barnum je plačal iz samega dolgega časa 5 centov vstopnine in zagledal razcapano staro, ki je spala na tleh. Bil je na samem. Lastnik se mu je pobahal: »Tako je stara, da bi lahko bila Washingtonova dojilja.« Ta pripomba je pretresla Barnuma. Takoj se je zmečnil za barako z zamorko vred. Mesec dni pozneje je z obnovo skupaj vso Ameriko, ki je hitela občudovati »162 let staro teto Joycevo, dojiljo prvega predsednika Zedinjenih držav«. Zamorka je sicer umrla leto dni pozneje, a dala Barnumu 12 tisoč dolarjev zaslužka. Po njeni smrti je izumil Barnum »morsko dekle«, ki je plaval v stekleni posodi z vodo. Sešil je enostavno v ta namen život velike ribe z debelo opico glavo, a tega ni slutil nihče izmed gledalcev. Znanstveniki so celo razpravljali o čudnem bitju v strokovnih listih in se spominjali Odisejevih siren. Kmalu je zbral

Barnum veliko redkosti in pokvek. Postal je milijonar, lastnik stotin cirkusov in potujočih muzejev. Zbral je velikane in pritlikavce, posilkanke Indijance. Odkril je sijamske dvojčke Podiko in Dodiko ter Julijo Pastrano, damo s kešato črno brado. Ko so našli v Egiptu mumijo Ramzesa II., jo je hotel odkupiti za leto dni pod pogojem, da bo stala zraven častna vojaška straža iz Egipta. Khe-dive je zavrnil ponudbo, a Barnum je kmalu ponudil Franciji še večjo najemnino za dvoletno razkazovanje krste z Napoleonovimi ostanki. Mislil je tudi na ponesrečenega diktatorja generala Boulangerja. Slednji je zbesnel in se podal v Ameriko, da bi ustrelil nesramnega kramarja. Barnum, ki je pričel kot snažilec čevljev, je zapustil hčerki več milijonov dolarjev in prepotoval ves svet.

Rusko prebivalstvo

Moskovska novoletna »Pravda« prinaša uradne podatke o gibanju ruskega prebivalstva. Povprečno število rojstev znaša od 35 do 62 na en tisoč ljudstva. Na prvem mestu so stepni narodi, na zadnjem Nemci ob Volgi (samo 19.9 rojstev). Najvišje število smrtnih slučajev izkazuje Bela Rusija (13 na en tisoč prebivalstva), najnižje Ukrajina (2.8).

Pariška pravljica

Pariski zgodovinarji so dolgo ponavljali zgodbo o perzijskem šahu, ki je obiskal v polovici minulega stoletja francosko prestolico, se zelo zanimal za razne ustanove, a posebno vžbil giljotino, s katero je sklenil nadomestiti domače rablje. Seveda je hotel videti obglavljenca. Oblasti so šahu na ljubo pohitele zaključiti življenje nekega na smrt obsojenega morilca. Kralj kraljev je pohitel ob šestih zgodaj na morišče, a se je zavzel, ko je videl obsojenca, mladega hrusta. »Ne, ne, — je zaklical, — pustite ga, ker je tako krepak. Naj rajsji dela v ječi. Obglavite tega starca, ker bo itak kmalu umrl!« Pokazal je sivolasnega visokega uradnika s trakom Častne legije v gumbnici. Šah je bil namreč prepričan, da bo prirejeno obglavljenje samo na njegovo željo... Ta zgodba se je splošno smatrala za resnično. A zdaj je našel neki literarni zgodovinar v zapuščini znanega pesnika Fr. Coppéa (1842—1908), priznanje, da je bila izmišljena. Coppé piše: »Pozneje sem obžaloval mojo lahkomišelnost. A Parizani so tako radi pripovedovali smesnico, da mi sploh ne bi verjeli.«

Kitajska premetenost

O Kitajcih je znano, da so najponižnejši ljudje na svetu. Samo smeh jih je in brezmejna vlnjnost. Neki Anglež se je naselil na Kitajskem ter si dal zgraditi hišo najmodernejše oblike. Ploščata streha, velika okna, vse to je vzbujalo pri kitajskih sosedih pravo senzacijo. Nekega dne je hišo videl tudi bogat veletrgovec ter se naravnost zagledal vanjo. Preskrbel si je dostop do Angleža in ga vprašal, koliko hoče za hišo. Ta pa mu je pojasnil, da hiša ni na prodaj. Čez nekaj dni je Kitajec zopet prišel ter ponudbo ponovil, a tudi sedaj je Anglež odklonil. Veletrgovec ni odnehal in podvojil je prvotno vsoto, toda tudi s to Angleža ni omehčal. »Prav,« je dejal Kitajec ljubeznivo, »kupil si bom zemljišče tu poleg vas, poiskal arhitekta, ki mi bo postavil prav tako hišo, kot je vaša.« Rečeno, storjeno. V kratkem času je bila hiša dozidana in bila je res popolnoma enaka Angleževi. Ko se je Kitajec vselil vanjo, je posetil svojega soseda ter mu ves srečen in zadovoljen dejal: »Vidite, kar sem rekel, to sem storil in sedaj imam hišo, ki je boljša od vaše.«

»Kako to, da naj bi bila boljša,« je ugovarjal Anglež, »saj je na las slična moji.«

»Ne, ne,« se je smehljaj Kitajec, »moja je mnogo boljša, jaz namreč nimam za soseda poganskega Kitajca, kot ga imate vi.«

Mladost in norost

Znani ameriški psihijater dr. Wecollar je preiskal v teku desetletij poleg številnih newyorških bolnikov nad 1500 aktivnih častnikov in dospel do zaključka, da so priletni ljudje vedno bolj neumni. Možgani se razvijajo samo do 15. leta življenja. V teku naslednjega desetletja ostane razum na isti višini. A po 25. letu že nazaduje, poprej polagoma, pozneje vedno hitreje. S 40. leti se prične usodno propadanje, ki ga zaključijo ostarela onemoglost. Če govorijo, da je 40 leten mož »v najboljši dobi«, je to samo predsodek. V resnici ga vodi navada, izkušnost, delokrog. Nikakor se ne more primer-

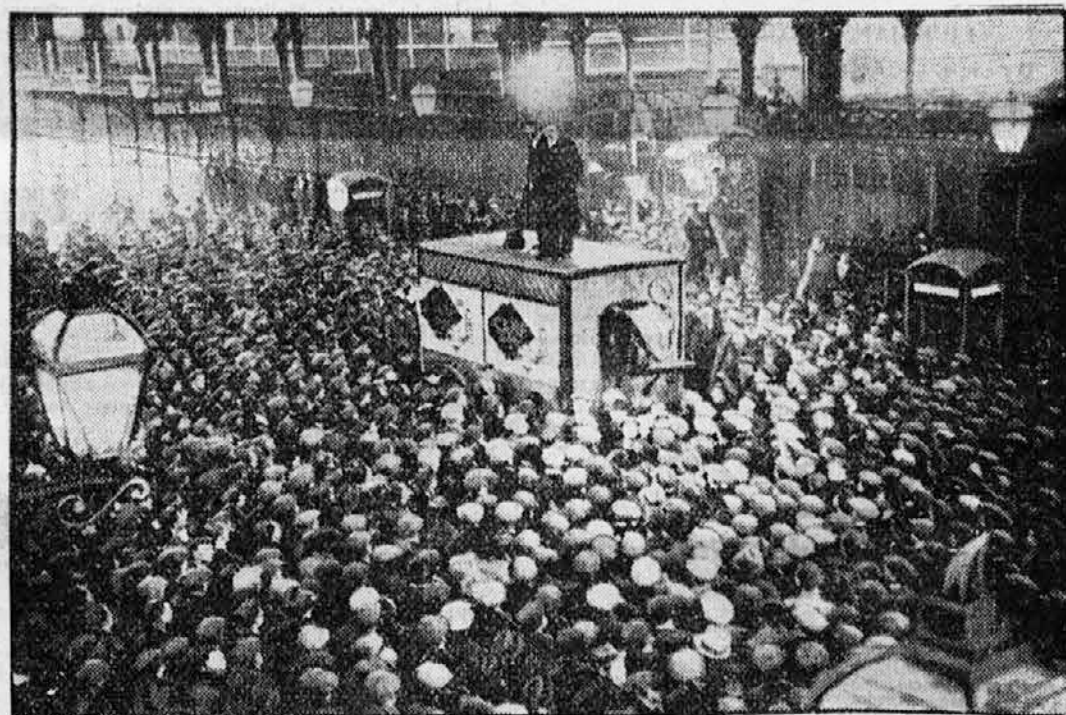

Pust se pripravlja.

jati z 20 letnimi mladeniči, ki so res na višku duševnih moči. Zato — prosto pot mladini. Tudi državni in generali Napoleonove dobe so bili skoraj vsi v starosti od 18 do 25 let kot plemiči, pa so vendar delali za svetovno zgodovino.

Nova zakladnica državne banke USA

Amerikanska vlada je sklenila prenesti svoj zlati zaklad v vrednosti 220 milijard dolarjev od obale v notranjost dežele, da bi ga s tem zavarovala pred morebitnimi napadi v primeru vojne. Tretjino tega zaklada so spravili v mesto Denver v Colorado, drugi dve tretjini pa v trdnjavo Knoks v Kentucky. Trdnjavo so v ta namen popolnoma prezidali in jo še bolj utrdili. Podzemne beton-ske stene so obložili z debelimi jeklenimi ploščami, ki zakladnico ščitijo pred bombami. Še veliko bolj so jo zavarovali pred roparji, ker so instalirali napravo, ki v taki nevarnosti bruha strupene pline. Posadko tvori 1300 mož, ki so oboroženi z oklopnimi avtomobili in strojnimi. Ameriški zlati zaklad je v teku let narastel na petino vsega zlata, ki je prišlo v promet po vsem svetu. Stroški za preureditev trdnjave v novo zakladnico so znašali preko 30 milijonov dolarjev. Se l. 1790 je zlati zaklad Združenih držav stražil samo en stražnik, ki ga je v času kosila nadomestoval njegov pes.

Štarka mesarjev v Londonu.

U 38

35

Pustolovščine nemške podmornice v svetovni vojni

»Sporočite torpedovkam s signalno svetilko: Najlepša hvala, prosti ste!« Torpedovke so v velikem loku zavile na sever. Videli smo svetilke, ki so jih rezale v gladino in slišali njih šumenje. Zdalj smo bili sami v Otrantski ožini.

»Wurmback, jaz grem za dve uri k počitku. Zbudite me, prosim, okrog desetih!«

Na podmornici je vladala globoka tišina. Dieselovi motorji so enakomerno tekli, možje, ki so bili prosti, so spali. Sem in tja se je začul iz kake kabine rahel krik, krik v spanju, kar se čisto dogaja pri mladih ljudeh na podmornici. Enakomerno drdranje strojev me je polagoma uspavalo. Na mizi v moji kabini je ležala vpisna knjiga; razmišljal sem: kaj vse že stoji v tej knjigi — Severno morje — Atlantski ocean — Sredozemlje — Črno morje — spet Sredozemlje... Kod vse bomo morali še romati — kaj vse bomo morali še pretrpeti?... Kdaj bo že konec te morije? Ali smo še ljudje ali je svet popolnoma pobesnel?... Zaspal sem...

»Gospod kapitan, ura je deset!« Stražni častnik je sporočil: »Mirno vreme!«

Izmotal sem se iz svoje zanke (mreže, ki mi je služila za posteljo). Kuhar mi je prinesel skodelico kave. Obklesal sem debel jopič in volneno ovornico in že sem bil v stolpu.

Ob enajstih sem pomnožil stražo, na vsako stran sem postavil po dva moža s kukali in zadal enega.

Videti je bilo, da bo noč mirno pretekla. Luč v poveljniškem stolpu smo na zgornjo stran zastrli.

Če je vozila podmornica s polno brzino, je prevoznik štirinajst morskih milj na uro. Ob svitu bomo na vsak način že iz Otrantske ožine.

Počasi so potekale ure. »Trideset stopinj na desni je neka ladja!«

»Obrnite deset stopinj na levo!«

Možje, ki so stali na straži, so imeli ostru Zeissova kukala. Pogledal sem — res, na desni se je zibal neki rušilec, gotovo italijanska straža!

»Zaniknež najbrž trdno spi! Vozite v sedanji smeri! Koliko je ura?«

»Ena in petdeset minut.«

»To je italijanska straža. Vozimo se mimo Brindizija.«

Smo že mimo — mimo!...

Rušilec je bil za nami, toda naša skrb še ni minila. Ta ladja nas je ravno opozorila na še večjo previdnost.

Ali bomo mirno prepluli ožino? Obrnili smo se spet v staro smer. Skozi ožino moramo priti in ne smemo zamuditi niti minute.

Na svoji nadaljni poti smo zagledali na levi neko luč.

»To je drugi rušilec severne stražne črte in pluje proti zapadu.«

Ukazal sem strojniku, naj na vsak način vozi brez dima.

»Koliko je ura?«

»Četrta na štiri!«

Sel sem v centralo in vzel zemljepisno karto v roke.

»Prav zdaj smo med obema stražnima črtama, možno je, da nas še čakajo.«

Spodaj v podmornici je vladal popoln mir. Kurjač je sedel v strojnem oddelku in bral neko staro razcefrano knjigo.

Zgoraj se je začelo že rahlo svitati, toda videti ni bilo še ničesar. In če mi nismo nikogar videli, tudi nas niso mogli opaziti.

Še vedno je bilo dvajset milj pred nami. Še uro in pol napete vojne.

»Na levi zadaj žaromet!«

Kaj je to? Svetilci in rakete!

Zavesa miru je bila v trenutku pretrgana. Strelji so se zabliškali. Sledilo je oddaljeno, močno gme-

nje. Zarometi so nemirno begali po nebu. Zareči signali so pohitevali visoko pod nebo in izginjali.

Nato spet vse tiho in temno.

Jutro je vstajalo, mračno, mrzlo in grozeče.

Okrog nas je ležala megla — niti tisoč metrov daleč nismo mogli videti.

»Desno spredaj je neka luč!«

»Obrnite deset stopinj na desno!«

»Dve — tri — štiri luči!«

»Ostro na desno!«

Zdalj smo vedeli, kakšna nevarnost nas je čakala v megli: stražna vrsta od albanske obale.

Zlodeji so nas gotovo slišali.

Pritisnil sem na gumb za alarm. Divje so zazvonili zvonci po podmornici:

»Alarm! Pod vodo!«

V trenutku je bil stolp izpraznjen in odprtina zaprta.

»Tesno zaprite prostore! V globino petdeset metrov!«

»Podmornica 38« je že ostarela. Le počasi je lezla v vodo — po dveh minutah smo še vedno viseli v globini sedmih metrov.

Končno se je vendarle zganil globinski manometer.

Osem metrov — devet — deset metrov!

Nenadoma smo obstali.

»Urno, urno! Kaj čakate? Vode v tanke!«

Vodja globinskega krmila je povsem pravilno dajal svoja povelja, natanko sem jih razločil.

Zakaj torej ne gremo v globino?

Nenadoma je v naši bližini strahovito počilo.

Pok je bil tako silen, da sem nehotel padel na kolena. Zdalj sem vedel: vodne bombe!

Nitke v žarnicah so samo še rdeče žarele, nato so popolnoma ugasnile — objela nas je popolna tema.

»Priklonite zasilno razsvetljavo! — Kaj je?«

»Krmilo ne vodi več!« je mirno sporočil krmar.

Za nekaj trenutkov je zavladala popolna tišina v podmornici.

Nenadoma zaslišimo, kako nekaj praska in rož-

lja po podmorničnih stenah okrog nas, kako nekaj suva in spet rožlja ter ropoče. Zelezne vrvi se drgnejo ob jeklo.

Brez dvoma — zašli smo v mrežo!

Podmornica se je nagnila za trideset stopinj nazaj. Lepo smo se ujeli!

Torej nam bodo končno le zavili vrat!

Nenadoma so spet začele žarnice.

Hvala Bogu, stroji in baterije so v redu! A tedaj nova poč! Luči v podmornici spet zatrepetajo.

Nova vodna bomba!

Zdalj imamo v zanki — rešitve ni več!

Kako vendar oni zgoraj v temi vedo za nas?

Kmalu pa sem si na jasnem.

Mreže za lov podmornic so tako prirejene,

da niso vpletene vanje le bombe, temveč tudi posebne svetilke. Te svetilke vsebujejo klorov kalcij.

Ce zaide kaka podmornica v mrežo, padejo s svetilk pločevinaste zaklopke in morska voda udere v svetilke. V zvezi z morsko vodo razvija klorov kalcij neki plin, ki se sam od sebe vžge in močno svetli, tako da se pojavijo na morski površini svetli plameni. Ti plameni povedo, da se je v mrežo ujela podmornica. Ladje, ki so na straži, pribeže na kraj in mečejo vodne bombe.

Propeler je, hvala Bogu, še nepokvarjen in naši stroji teko še brezhibno. Če bi le ne bili tako zelo obteženi!

»Vsi možje v sprednji del!«

Moj manometer še vedno kaže deset metrov globine. Pri tej globini mora prednji del moleti iz vode!

Šestintrideset mož — šestintrideset živih uteži!

Ali bo zadostovalo? Hvala Bogu, bo! Polagoma se podmornica nagne — vodna tehnika kaže se dvajset — še deset — še pet stopinj — zdaj je v redu!

»Poženite oba stroja, z vso silo!«

Spet se začneja tisto proketo praskanje in rožljanje po sten! Še vedno smo v mreži. Treba bo poskusiti z vso silo, če bo mogoče mrežo pretrgati, sicer smo izgubljeni!